

कोसावंगराजइत्यत्राह ॥ पुत्रइति ॥ अंगस्य अंगनामकस्य तं रोमपादं गमिष्यति ऋष्यशृंगानयनार्थमिति शेषः ॥ तमित्यस्य प्रतीतिशेषः ॥ ४ ॥ गमनप्रयोजनमाह ॥ अनयन्यइति ॥ आहरेत निर्वहेत् ॥ चकारेण धर्माद्यर्थं च ॥ ५ ॥ श्रुत्वेति ॥ अस्य राज्ञो दशरथस्यैतद्वाक्यं श्रुत्वा मनसा च तस्य अवश्यकर्तव्यतां विचिंत्य निश्चित्य पुत्रवंतं शांता भर्तारं प्रदास्यते इत्यन्वयः ॥ पुत्रवंतइत्यनेन जातपुत्रः कृष्णकेशो ग्रीवादर्धादेति विध्युक्तमभ्याधानाधिकारित्वं सूचितं ॥ तेनाहिताग्नित्वेनातिज्याधिकारस्तस्य उक्तः ॥ शांता

पुत्रस्त्वं गस्य राज्ञस्तुरोमपादइति श्रुतः ॥ तं सराजा दशरथो गमिष्यति महायशाः ॥ ४ ॥ अनपत्योऽस्मि धर्मात्मनः शांता भर्ता मम क्रतुं ॥ आहरेत त्वया ज्ञतः संतानार्थं कुलस्य च ॥ ५ ॥ श्रुत्वा राज्ञो यतद्वाक्यं मनसा च विचिंत्य च ॥ प्रदास्यते पुत्रवंतं शांता भर्तारमात्मवान् ॥ ६ ॥ प्रतिगृह्य च तं विप्रं सराजा विगतज्वरः ॥ आहरिष्यति तं यज्ञं प्रहृष्टेनांतरात्मना ॥ ७ ॥ तं च राजा दशरथो यशस्कामः कृतांजलिः ॥ ऋष्यशृंगं द्विजश्रेष्ठं वरयिष्यति धर्मवित् ॥ ८ ॥ यज्ञार्थं प्रसवार्थं च स्वर्गार्थं च नरेश्वरः ॥ लभते च स तं कामं द्विजमुख्याद्विशांपतिः ॥ ९ ॥ पुत्राश्चास्य भविष्यन्ति च त्वारोमित विक्रमाः ॥ वंशप्रतिष्ठानकराः सर्वभूतेषु विश्रुताः ॥ १० ॥ एवं स देव प्रवरः पूर्वकथितवान् कथां ॥ स न लुमारो भगवान् पुरा देव युगे प्रभुः ॥ ११ ॥ सत्वं पुरुष शार्दूलसमानय सुसत्कृतं ॥ स्वयमेव महाराज गत्वा सबलवाहनः ॥ १२ ॥ सुमंत्रस्य वचः श्रुत्वा हृष्टो दशरथो भवत् ॥ अनुमान्य वसिष्ठं च सूतवाक्यं निशाम्य च ॥ १३ ॥ सहितभर्तारमित्यर्थकेन शांतासाहित्यमपि सूचितं ॥ ६ ॥ तं यज्ञं पुत्रकामेष्टिरूपं ॥ ७ ॥ वरयिष्यति वरणं करिष्यति ॥ तत्करोतीति णिच् ॥ ८ ॥ वरणविषयमाह ॥ यज्ञेति यज्ञः प्रसवकारणं प्रसवः स्वर्गकारणमिति बोध्यं ॥ लभते लप्स्यते ॥ तं कामं प्रार्थितं काम्ययज्ञं ॥ ९ ॥ पुत्राइति ॥ वंशप्रतिष्ठानं वंशाविच्छेदस्तत्कराः ॥ १० ॥ एवमिति ॥ पूर्वं पूर्वस्मिन्काले ॥ कस्मिन् पूर्वकाले तत्राह ॥ पुरा देव युगे एतच्चतुर्युगी प्राक्तनचतुर्युग्याद्ये सत्ययुगे इत्यर्थः ॥ ११ ॥ एतत्कथाकथनस्य विवक्षितमर्थमाह ॥ सइति ॥ स्वयमेवेति ननु पुरोहितादिद्वारा ॥ १२ ॥ अनुमान्य कृतानुमतिं कृत्वा अन्यथामपि पुरोहिते स्थिते यज्ञार्थं कथमन्यानयनमिति तस्य क्रोधः स्यात् ॥ अनुमतौ हेतुः सूतवाक्यं निशाम्येति श्रावयित्वेत्यर्थः ॥ १३ ॥